Sogn regionråd

Sakshandsamar:
Karina Nerland
Tlf: 57 62 96 14
Vår ref.
16/2935-6
Dykkar ref.
16/1559
Dato
23.09.2016

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

NOU 2016:4 Ny kommunelov - høyringssvar

Sogn regionråd er samarbeidsorgan for kommunane Aurland, Balestrand, Høyanger, Leikanger, Luster, Lærdal, Sogndal, Vik og Årdal. Sogn regionråd vedtok følgjande fråsegn i møtet 16.9.2016:

Kommunane har ansvar for dei mest basale tenestene for alle innbyggarane og som samfunnsutviklar og tilretteleggar for næringsliv og arbeidsplasser rundt om i landet. Eit grunnleggande prinsipp i demokratiet vårt er at kommunar er styrt av politikarar som er valde av innbyggarane. Mange av forslag i NOU-en er bra, men vi er bekymra for at nokre overordna forslag vil endre grunnleggande kva ein kommune er. Eit velfungerande lokalt demokrati, med god og brei rekruttering, krev at kommunane vert organisert på ein måte som gjer det attraktivt å være folkevald. Sogn regionråd meiner at samfunnet er tent med å styrke kommunane som folkevalde, sjølvstyrte forvaltningsorgan som ivaretek innbyggarane og næringsliv gjennom partsbasert utviklingsarbeid, og utan å vere kommersialiserte.

Særskilde kommentarar

Formålet

Ein sentral del av vårt demokrati er at innbyggarane vel personar til å representere seg i sitt lokalmiljø, i sin kommune. Nettopp det at desse representantane er valt for å styre kommunen på vegne av innbyggarane, er bakgrunnen for at vi i Norge seier vi har folkestyre.
Difor er det problematisk at fokuset i forslag til nytt formål i § 1 er «sjølvstyrte kommunar», og at "folkestyre" er tatt ut av lovteksten. Sjølvstyre er sjølvsagt viktig for kommunar, men utan at det er folkevalde som styrer, kan vi få heilt andre kommunar enn vi har i dag, sidan også for eksempel aksjeselskap er sjølvstyrte. Kommunane sitt sjølvstyre er forøvrig godt dekka i kapittel 2 i lova, i tillegg til at kommunalt sjølvstyre er grunnlovsfesta. Sogn regionråd ønskjer å vidareføre dagens formålsparagraf der folkestyret er hovudfokus og støttar mindretalet si innstilling til «formålsparagraf» i § 1-1.

Folkevald - definisjon

I kapittel 5 vert innhaldet i definisjonen av «folkevald» svekka fordi også «personer som et folkevalgt organ har valgt inn i et folkevalgt organ» er å sjå som folkevalt (§ 5-1, 4. ledd). Det er vanlegvis dei politiske partia og ikkje dei valde politikarane som vel personar til å styre verksemder eller til å vere styrerepresentantar der. Det gjer imidlertid ikkje desse utvalde personene til «folkevalte», men til oppnemnde av kommunen. Når i tillegg definisjonen av kva som er eit folkevalt organ vert utvida til å omfatte mellom anna styre for ein institusjon, styre for delar av kommunal verksemd eller kommunalt føretak og regionråd (§ 5-1), vert den verkelege folkevalde styringa med kommunen og kommunen si verksemd svekka.
Dette er spesielt problematisk i forhold til innsyn/openheit og allmenne omsyn, der ein ikkje vald person å avgjere om ei sak skal haldast for lukka dører, jfr. § 11-5 5. ledd.

Postboks 153
6851 Sogndal

Telefon: 57 62 96 00
Telefaks: 57 62 96 01

E-post : postmottak@sogndal.kommune.no
Internett: www.sogn.regionraad.no

Sogn regionråd støttar ikkje den utvida definisjonen av «folkevalgt» og ønskjer ein klar regel for at folkevalde berre er dei som vert valde eller er vara til kommune- og fylkestingsval.
Sogn regionråd støttar elles fleirtalet si innstilling om å oppretthalde at minst 40 % skal vere representert frå kvart kjønn ved val til folkevalt organ (§ 7-6 4.ledd)

Administrasjonen og rådmannen si rolle
Det vert foreslått at rådmannen, som er foreslått endra til kommunedirektør, skal få større ansvar for tilsette og større ansvar for oppgåver (§ 13-1).

Sogn regionråd er einig i at administrasjonen og rådmannen som administrativ sjef skal ha klare ansvarsområde. På den bakgrunn støttar også Sogn regionråd utvalet sitt forslag om at rådmannen (kommunedirektøren) skal ha eit lovfesta ansvar for personalsaker.
Sogn regionråd støttar imidlertid ikkje den nye stillingstittelen kommunedirektør, som blir brukt i Danmark. I Sverige er stillinga kommunesjef. I Norge er rådmann ein godt innarbeidd stillingstittel som speglar oppgåver og funksjonen til kommunen sin øverste administrative leiar på ein god måte.

Ordførar
Sogn regionråd meiner det er uheldig at ein folkevald ordførar skal kunne avsettast, til tross for sterke krav, og støttar mindretalet si innstilling til § 7-11 andre, fjerde og femte ledd. Det er ingen parallell til slik regulering innan vårt demokratiske system.

Økonomireglementet
Fleire retningslinjer i økonomireglementet er vidareføringar, med ein del innskjerpingar og klargjeringar som Sogn regionråd er positive til. Mellom anna presiseringa av skilje mellom drift og investering i § 14-9, lovregulering av sjølvkost § 15-1 og krav til at det skal vedtakast måltall om kommunen sin økonomi, § 14-2 c. Fram til no har skiljet mellom drift og investering vert regulert gjennom forskrift og utdjupa av «God kommunal regnskapsskikk»(GKRS), medan sjølvkost berre har vert knytt til enkelte område. Sogn regionråd meiner det er fornuftig at desse forholda vert regulert direkte i lova og at dei vert utdjupa i forskrift.

Internkontroll
Sogn regionråd støttar også forslaga i NOU-en om betre internkontroll. Sogn regionråd meiner at styrka internkontroll må innebere redusert omfang av statleg tilsyn med kommunane, slik utvalet sjølv peikar på. Sogn regionråd meiner at ei lovendring om betre internkontroll i kommunane må kombinerast med ei rapporteringsordning for statlege tilsynsorgan som viser utviklinga i omfanget av statleg tilsyn retta mot kommunane. Omfanget av statlege tilsyn bør jamleg drøftast i konsultasjonsmøta mellom regjeringa og KS.

Oppgåvefellesskap
Det vert opna for ein ny type samarbeid mellom kommunar som ønskjer å få utført ei oppgåve i fellesskap, kalla oppgåvefellesskap, jfr § 19-1. I eit slikt oppgåvefellesskap vil kvar enkelt deltakar ha uavgrensa økonomisk ansvar for sin del av fellesskapet sine plikter. Dei oppgåvefellesskapa som vert skilt ut som eigne rettssubjekt, blir nærast å betrakte som noverande interkommunalt selskap med eit representantskap som øverste organ, jfr. § 19-3
Sogn regionråd konstaterer at retningslinjene i § 19-1 er å lese som "kan", og legg til rette for at kommunalt oppgåvefellesskap også kan etablerast som ein del av kommunen som rettssubjekt.

Kontrollutval
Det vert vurdert å ikkje lovfeste eksisterande praksis om at kontrollutvalet sin leiar skal vere frå eit anna parti enn det som ikkje blir sett på som i posisjonen i kommunestyret. Denne praksisen

er viktig i demokratisk samanheng og Sogn regionråd foreslår at dette vert lovfesta i eigen paragraf.

Kommunale føretak
Det er foreslått av utvalet at kommunestyrerepresentantar og vararepresentantar ikkje kan vere styremedlemmer i kommunale føretak, jfr. § 9-5 2. ledd. Grunngjeving er habilitetsproblem og dobbeltroller.

Kommunar er ikkje-kommersielle forvaltningsorgan som skal ivareta innbyggarar og næringsliv. Sogn regionråd meiner difor det er uproblematisk at styremedlemmane i kommunale føretak vert valde av og blant kommunestyret sine medlemmar. Det kan tvert i mot vere ein fordel for den totale styringa av kommunen si verksemd at det vert vald representantar som har kunnskap om ei bestemt verksemd som styrerepresentant. Sogn regionråd meiner at det er først når det er kommersielle interesser at spørsmålet om habilitet er relevant. Spørsmålet om habilitet er viktig, men då i forhold til moglegheitene til å skaffe fordeler til seg sjølv. I ei kommunal verksemd vil ikkje ei grunngjeving utfrå forretningsløyndom vere relevant. Sogn regionråd føreslår difor at § 9-5 2. ledd vert stroke.

Med helsing

Petter Sortland
leiar i Sogn regionråd

Brevet er elektronisk godkjent og er utan underskrift